

HERVORMING VAN HET STRAFPROCESRECHT: EEN STAP IN DE GOEDE RICHTING?

Dit nummer van de jaargang 1996 is volledig gewijd aan de voorstellen van de Commissie Strafprocesrecht, dikwijls de Commissie Franchimont genoemd, naar de naam van haar voorzitter. Deze Commissie, waarvan ondergetekende de eer heeft deel uit te maken, heeft destijds vanwege de Minister van Justitie een mandaat gekregen om onder meer in een eerste fase een aantal punctuele hervormingen voor te stellen strekkende tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek. Het spreekt voor zich dat, mede gelet op de actuele belangstelling voor justitie, de door de Commissie gedane voorstellen enige aandacht verdienen. Aangezien in dit nummer een aantal reacties op de door deze Commissie gedane voorstellen worden gebundeld, past het vooreerst de opdracht van de Commissie en de gedane voorstellen ten behoeve van de lezer toe te lichten.

In navolging van het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en het terrorisme wordt georganiseerd heeft de toenmalige regering in haar Regeringsverklaring van 5 juni 1990¹ haar beslissing medegedeeld om een herziening van het Wetboek van Strafvordering te laten onderzoeken. Meer in het bijzonder had de regering de regeling van het opsporings- en gerechtelijk onderzoek voor ogen. Bij Ministerieel Besluit van 23 oktober 1991 werd de oprichting van de Commissie Strafprocesrecht aangekondigd en werd zij onder het voorzitterschap geplaatst van Michel Franchimont, buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit van Luik en advocaat. In de realiteit had de Commissie haar werkzaamheden reeds aangevat in mei 1991. De Commissie bestaat zowel uit academici als uit personen die dagelijks werkzaam zijn in het domein van de strafrechtsbedeling, zoals magistraten en advocaten. De heterogene samenstelling van de Commissie – die in de loop van het jaar 1994 enkele wijzigingen onderging – maakt tevens haar sterkte uit.

Het mandaat van de Commissie werd in het betrokken Ministerieel Besluit² als volgt omschreven:

- het opstellen van de inventaris van de actuele problemen inzake de strafrechtspleging;
- het aanwijzen van de hervormingen die bij voorrang moeten worden doorgevoerd zonder vooruit te lopen op meer fundamentele keuzes;
- het inwinnen van informatie over hervormingen in het buitenland;
- het formuleren van voorstellen als aanzet tot het maken van de fundamentele keuzes inzake opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek;

1. *Gedr. St.*, Senaat, 1989-90, p. 2051 e.v.

2. M.B. 23 oktober 1991, *B.S.*, 11 november 1991.

– in een latere fase, voorbereiding van een wetsontwerp tot hervorming van het Wetboek van Strafvordering.

Dat één en ander dringend noodzakelijk was kan moeilijk worden betwist. De strafrechtspleging in België wordt immers nog steeds beheerst door de – weliswaar aangepaste en aangevulde – Franse Code d'Instruction Criminelle uit 1808. Samen met het Burgerlijk Wetboek maakt het Wetboek van Strafvordering nog de erfenis uit van de Napoleontische wetboeken die, hoewel waardevol, toch dringend aan herziening toe zijn.

Tussen eind 1991 en begin 1994 heeft de Commissie zich gewijd aan de in het Ministerieel Besluit eerst aangewezen taken. Zij heeft zich laten voorlichten door buitenlandse deskundigen en een voorontwerp van wet opgesteld waarin een aantal punctuele hervormingen worden voorgesteld.³ Omdat de Commissie er van meetaf aan had voor geopteerd om zich niet in een ivoren toren te laten opsluiten, wenste zij over een aantal mogelijke hervormingen de mening te kennen van de strafrechtspaciti. Om deze reden werd in het voorjaar van 1993 een enquête uitgevoerd. Een vragenlijst werd opgestuurd aan alle magistraten van het openbaar ministerie, de leden van de zittende magistratuur die met strafzaken geconfronteerd worden en een selectie van advocaten.⁴ De vragenlijst had betrekking op de bevoegdheden van het openbaar ministerie, de rol van de politiediensten, het opsporingsonderzoek, het gerechtelijk onderzoek, het bewijsrecht, de positie van de benadeelde, de rechten van de verdediging, de nietigheden, de parlementaire immuniteiten en het voorrecht van rechtsmacht. De antwoorden op de gestelde vragen hebben als leidraad gefungeerd bij het uitwerken van de voorstellen voor punctuele hervormingen en zijn ongetwijfeld ook nu richtinggevend bij de bepaling van de meer fundamentele keuzes die zich opdringen bij de huidige werkzaamheden van de Commissie.

Het eerste resultaat van de werkzaamheden van de Commissie werd in maart 1994 aan de toenmalige minister van Justitie Wathelet overhandigd. Het ging hier zoals gezegd om het 27 artikelen tellende voorontwerp van wet tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporings- en gerechtelijk onderzoek. Teneinde de tekst van het voorontwerp aan een brede discussie te laten onderwerpen, werd het voorontwerp, tesamen met de memorie van toelichting en de resultaten van de uitgevoerde enquête, gepubliceerd⁵ en werd op 26 mei 1994 te Brussel een colloquium rond dit verslag georganiseerd. Naast de voorstelling van de tekst werd tevens het woord gegeven aan diverse advocaten, magistraten, een parlementslid, diverse professoren en een rijkswachtofficier. Naar aanleiding en vooral als gevolg van deze studiedag en de aldaar geuite opmerkingen werd de Commis-

3. Voorontwerp van wet tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporings- en gerechtelijk onderzoek.

4. Deze selectie werd verricht door de Nationale Orde van Advocaten. Er werden zodoende in totaal 1866 vragenlijsten verstuurd, waarvan 695 aan leden van het openbaar ministerie, 661 aan leden van de zittende magistratuur en 510 aan advocaten. In totaal werden 589 vragenlijsten teruggestuurd, wat een beantwoordingspercentage van 31,6% geeft. Wel dient te worden opgemerkt dat de respons in Vlaanderen heel wat groter was dan in het zuiden van het land (38,4% voor Vlaanderen, 30,1% voor Brussel en 14,9% voor Wallonië). De leden van het openbaar ministerie reageerden het meest op de vragenlijst, de advocaten het minst.

5. *Verslag van de Commissie Strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 1994, 194 pagina's.

sie door de minister verzocht de eerste voorstellen in het licht van de kritieken opnieuw te onderzoeken en waar nodig nuances aan te brengen. Dit bijgewerkte voorontwerp werd in het voorjaar van 1995 eveneens gepubliceerd⁶ en aan de minister overhandigd. Op 31 maart 1995 besliste de Ministerraad het herwerkte project voor advies aan de Raad van State over te maken. Dit advies wordt in de nabije toekomst verwacht.

De tweede versie van het voorontwerp telt 35 artikelen en wordt verder in dit nummer volledig weergegeven. Voor een bespreking van en een reactie op deze tekst leek het logisch en aangewezen in de eerste plaats te rade te gaan bij die personen die ter gelegenheid van het colloquium van 1994 hun reactie op de eerste versie van het voorontwerp hebben voorgebracht. Enkelen onder hen verkeerden in de onmogelijkheid dit te doen doch de meesten onder hen hebben deze opdracht volgaarne aanvaard.

De krachtlijnen in het voorliggende voorontwerp zijn ongewijzigd gebleven. Met betrekking tot vijf aangelegenheden worden voorstellen tot punctuele hervormingen gedaan. De belangrijkste verschillen met het eerste voorontwerp betreffen vooral het begrip procespartij, de relativering van het geheim van het onderzoek, de tussenkomst van partijen in het kader van het onderzoek en de beperking van de mogelijkheden tot het aanwenden van een rechtsmiddel. Daarentegen werden een groot aantal basisopties uit het eerste voorontwerp behouden, zoals het statuut van de onderzoeksrechter, het strafrechtelijk kortgeding en het toezicht op de regelmatigheid van de rechtspleging.

Het is nuttig het bijgaande voorontwerp even toe te lichten aan de hand van de vijf krachtlijnen die de Commissie van meet af aan voor ogen hebben gestaan en die ook in de tweede versie van het voorontwerp kunnen teruggevonden worden.

De eerste krachtlijn die de Commissie voor ogen stond was de noodzaak tot een gedeeltelijke codificatie van het opsporingsonderzoek. Dit wordt in het Wetboek van Strafvordering vrijwel⁷ niet geregeld, terwijl dit vandaag de dag nochtans de gebruikelijke wijze van onderzoek is voor strafzaken. Een aantal essentiële beginselen worden daarom in het voorontwerp tot uitdrukking gebracht. Zo wordt een definitie van het opsporingsonderzoek gegeven en wordt bepaald dat het wordt gevoerd onder leiding van de procureur des Konings. Ook wordt het fundamentele beginsel van de opportuniteitsbeoordeling bij de beslissing tot vervolgen in de wet opgenomen, evenals de rechtsstatelijke eis dat de strafvordering moet worden uitgeoefend op de wijze door de wet bepaald (art. 3 van het voorontwerp, voorgesteld art. 28^{quater} Sv.). Tegelijk worden een aantal bepalingen voorgesteld die betrekking hebben op de concrete uitvoering van het opsporingsonderzoek. Zo wordt voorgesteld het bestaan van ernstige en dringende omstandigheden als voorwaarde voor het rechtsgeldig optreden van de procureur des Konings buiten zijn arrondissement te vervangen door een eenvoudige mededelingsplicht aan zijn collega uit het betrokken arrondissement (art. 2). Een recht op een kopie van het eigen verhoor wordt toegekend aan elke persoon die werd ondervraagd. Deze toezending

6. *Hervorming van het strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 1995, 149 pagina's.

7. Met uitzondering van een loutere vermelding in artikel 138 Sv. en de regeling van enkele bevoegdheden van de procureur des Konings bij heterdaad in de artikelen 32 tot en met 46 van hetzelfde wetboek.

dient op het loutere verzoek van deze laatste binnen de maand door de politiedienst of het openbaar ministerie te geschieden. In uitzonderlijke omstandigheden kan deze toezending voor een termijn van maximaal zes maanden door het openbaar ministerie uitgesteld worden. Tenslotte wordt voor iedere persoon die in het kader van een opsporingsonderzoek geschaad wordt door een opsporingshandeling met betrekking tot zijn goederen het recht verleend om door middel van een gemotiveerd verzoekschrift de opheffing van deze maatregel te vragen. Op grond van in de wet bepaalde omstandigheden – die de procureur des Konings toch nog een redelijke appreciatievrijheid laten – kan deze vraag worden afgewezen. In geval van afwijzing, of indien de procureur niet beslist, kan de kamer van inbeschuldigingstelling worden geadieerd. Indien ook de kamer van inbeschuldigingstelling het verzoek afwijst, mag de betrokkene gedurende drie maanden geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp indienen (art. 3 van het voorontwerp, voorgesteld art. 28*sexies* Sv.). Deze voorgestelde hervorming beantwoordt aan een noodzaak, gelet op de duur van sommige onderzoeken en het ongemak dat daardoor – ook aan anderen dan de vermoedelijke dader – kan worden berokkend. In de praktijk werd tot op heden gepoogd een uitweg te zoeken door een beroep te doen op de kortgedingprocedure voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Deze oplossing wordt als onwenselijk aangezien zodat voorgesteld wordt een zogenaamd strafrechtelijke kortgedingprocedure in te voeren, die aan alle partijen meer waarborgen biedt.

De tweede krachtlijn uit het voorgestelde voorontwerp van wet heeft betrekking op de rol en het statuut van de onderzoeksrechter. De Commissie heeft ervoor geopteerd het instituut van de onderzoeksrechter in zijn huidige vorm te behouden en tegelijk de onafhankelijkheid van deze magistraat te versterken. In tegenstelling tot de aanbeveling in het verslag van de parlementaire bende-commissie is de Commissie Strafprocesrecht niet gewonnen voor de figuur van de 'rechter van het onderzoek' ter vervanging van de huidige onderzoeksrechter. Zowel de niet onverdeeld gunstige reacties op de hervormingen in Duitsland en Italië, als de wens om een onnodige breuk met een bestaande juridische traditie te vermijden, hebben bij deze optie een rol gespeeld. De beoogde versterking van de onafhankelijkheid van de onderzoeksrechter wordt gerealiseerd door hem de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie te ontnemen. Zo wordt de onderzoeksrechter onttrokken aan het – vrijwel steeds theoretisch – toezicht van de procureur-generaal. In het kader van de voorgestelde punctuele hervormingen leek overigens het behoud van een onafhankelijk onderzoeksrechter, die voor alle verdachten zowel bewijzen à charge als à décharge verzamelt, de beste keuze.

De derde krachtlijn die in het voorontwerp van wet tot uitdrukking wordt gebracht heeft betrekking op het beginsel van het geheim van het vooronderzoek enerzijds en de wettelijke uitzonderingen op dit beginsel anderzijds. Dit beginsel wordt uitgewerkt in vijf onderdelen.

In de eerste plaats wordt voorgesteld het beginsel van het geheim karakter van het opsporingsonderzoek en van het gerechtelijk onderzoek in alle duidelijkheid in de wet op te nemen (voorgestelde art. 28*quinquies* en 57 Sv.). Tegelijk wordt aangegeven dat uitzonderingen op dit beginsel slechts bij wet kunnen worden voorzien. Een duidelijke bevestiging van het geheim van het onderzoek dringt zich op,

zowel in het licht van de efficiëntie van de waarheidsvinding als in de optiek van de eerbied voor het vermoeden van onschuld.

Vervolgens wordt door het voorontwerp voorzien in een sanctionering van de schending van het geheim karakter van het onderzoek. De personen die beroepshalve hun medewerking verlenen aan het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek kunnen bij schending van dit geheim gestraft worden met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.⁸

Een eerste mildering van het beginsel van het geheim van het onderzoek wordt in het voorontwerp van wet zelf voorgesteld, met name de overhandiging van een kopie van het verhoor op enkel verzoek van de persoon die ondervraagd werd door een politiedienst, een parketmagistraat of de onderzoeksrechter.⁹ Deze toezending kan slechts in uitzonderlijke omstandigheden voor een periode van maximaal zes maanden uitgesteld worden. Dit recht is onafhankelijk van de hoedanigheid van de ondervraagde persoon (getuige of verdachte).¹⁰

Een andere uitzondering op het beginsel van het geheim van het onderzoek betreft de contacten met de pers. Het is immers duidelijk dat de pers in een rechtsstaat een plaats verdient die haar in staat stelt de noodzakelijke controlefunctie uit te oefenen. Tegelijk dient het vermoeden van onschuld nochtans te worden gevrijwaard. Daarom wordt voorgesteld het openbaar ministerie toe te laten – in geval van een gerechtelijk onderzoek met toestemming van de onderzoeksrechter – aan de pers informatie te verschaffen waarbij de rechten van de verdediging en het privé-leven worden geëerbiedigd. Wat de raadsman van de verdachte betreft werd in het voorontwerp van wet niets bepaald aangezien het aan de Orde van Advocaten toekomt te beslissen in welke mate een dergelijke mededeling verzoenbaar is met de deontologische beroepsregelen.

Een laatste uitzondering op het beginsel van het geheim van het onderzoek bestaat uit een recht op inzage van het strafdossier. Het is belangrijk er op te wijzen dat dit inzagerecht alleen betrekking heeft op het gerechtelijk onderzoek en dat dit recht ook uitsluitend voorbehouden is voor de niet aangehouden in verdenking gestelde¹¹ en de burgerlijke partij. Het was dan ook nodig vooreerst het begrip van de in verdenkingstelling te omschrijven. De onderzoeksrechter is verplicht over te

8. Hierbij kan worden opgemerkt dat de bevestiging van het geheim van het onderzoek geen afbreuk doet aan de aangifteverplichting vervat in art. 29 Sv., die onverkort blijft bestaan. Voorts moet worden in herinnering gebracht dat art. 35 van de wet op het politieambt reeds tot doel had de van hun vrijheid beroofde personen te beschermen tegen de publieke nieuwsgierigheid. Waar dit artikel zich evenwel enkel richtte tot ambtenaren van bestuurlijke en gerechtelijke politie, richt de in het voorontwerp van wet opgenomen bepaling zich tot alle medewerkers van het gerecht, zoals parketmagistraten, griffiers, politiemensen of personen belast met administratieve of materiële taken. Advocaten vallen hier niet onder aangezien zij geen medewerking hoeven te verlenen aan het onderzoek. Het is nochtans duidelijk dat een advocaat de bestaande deontologische regelen dient te eerbiedigen en desgevallend een tuchtsanctie kan oplopen.

9. Zie eveneens het wetsvoorstel van senator Erdman en consoorten, *Gedr. St.*, Senaat, 1990-91, nr. 1285-1, later opnieuw neergelegd.

10. Aanvankelijk was eraan gedacht om dit recht te beperken tot de personen tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld bestaan of personen die geschaad zijn door een misdrijf. Het bleek nochtans gepast dit recht tot elke ondervraagde persoon uit te breiden aangezien het hier gaat om een elementair recht in een democratische samenleving.

11. De verdachte die zich in voorlopige hechtenis bevindt bezit immers een inzagerecht dat geregeld is door de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

gaan tot de inverdenkingstelling van elke persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld bestaan. Voorts wordt elke persoon tegen wie de strafvordering wordt ingesteld – bijvoorbeeld door een vordering tot onderzoek of een klacht met burgerlijke partijstelling – gelijkgesteld met de inverdenkinggestelde (art. 8 van het voorontwerp, voorgesteld art. 61*bis* Sv.). Het verzoek tot inzage van het strafdosier wordt aan de onderzoeksrechter gericht, die er binnen de maand moet over beslissen. Alleen indien de noodwendigheden van het onderzoek dit vereisen, of indien de inzage een gevaar zou kunnen opleveren voor personen, kan inzage door de onderzoeksrechter geweigerd worden. Tegen deze beschikking van de onderzoeksrechter staat geen rechtsmiddel open (art. 9 van het voorontwerp, voorgesteld art. 61*ter* Sv.).¹² Door deze regeling wordt de sedert geruime tijd aangeklaagde discriminatie tussen de aangehouden en de niet aangehouden verdachte opgeheven. Het huidige ontwerp is nochtans niet zover gegaan ook een inzagerecht te voorzien in het kader van een opsporingsonderzoek. Dit oversteeg klaarblijkelijk de grenzen van de punctuele hervormingen. Er bestaat nochtans geen reden om in een latere fase het inzagerecht ook niet mogelijk te maken in het kader van een opsporingsonderzoek. Door een inzage verkrijgt de verdachte immers de informatie die hij nodig heeft om gebruik te maken van de rechtsmiddelen die de wet hem in de loop van het vooronderzoek ter beschikking stelt.

Deze rechtsmiddelen tijdens het vooronderzoek maken juist de vierde krachtlijn uit die in de tekst van het voorontwerp van wet tot uitdrukking wordt gebracht. Het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om gedurende het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek twee rechtsmiddelen in te stellen:

- de vraag tot opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling;
- de vraag tot uitvoering van een onderzoekshandeling.

Iedere persoon die geschaad wordt door een opsporingshandeling met betrekking tot zijn goederen kan de opheffing ervan vragen. In het kader van een opsporingsonderzoek dient het verzoek te worden gericht aan de procureur des Konings, in geval van een gerechtelijk onderzoek aan de onderzoeksrechter. De vraag kan worden afgewezen indien de handeling noodzakelijk is voor het onderzoek, indien door de opheffing van de handeling de rechten van partijen of van derden in het gedrang komen, indien de opheffing van de handeling een gevaar zou opleveren voor personen of goederen of wanneer de wet in de teruggave of de verbeurdverklaring van de betrokken goederen voorziet. Hoger beroep tegen de genomen beslissing staat open bij de kamer van inbeschuldigingstelling. In de hypothese van een gerechtelijk onderzoek kan ook de procureur des Konings hoger beroep instellen tegen de beslissing van de onderzoeksrechter. Het gaat hier bijgevolg om het reeds vermelde strafrechtelijk kortgeding. De invoering ervan wordt in brede kringen gevraagd. Tegelijk moet het goede verloop van een strafrechtelijk onderzoek worden gevrijwaard, wat de mogelijke weigeringsgronden verklaart en de beperking tot opsporingshandelingen met betrekking tot de goederen (voorgestelde art. 28*sexies* en 61*quater* Sv.).

12. In de eerste versie van het voorontwerp uit 1994 was dit wel het geval, doch om de procedure niet nodeloos te verzwaren, werd dit in de huidige versie achterwege gelaten. Niets belet de verdachte evenwel om een eventuele weigering van inzage van het dossier later gedurende de procedure voor het vonnisgerecht aan te wenden om een eventuele schending van zijn recht van verdediging te staven.

Het verzoek om een bijkomende onderzoekshandeling te verrichten kan – uitsluitend in het kader van een gerechtelijk onderzoek – volgens het voorontwerp van de wet door de in verdenking gestelde en de burgerlijke partij gericht worden aan de onderzoeksrechter. Indien deze laatste de maatregel niet nodig acht voor de waarheidsvinding of indien hij deze maatregel op dat ogenblik nadelig acht voor het onderzoek kan dit verzoek worden afgewezen, zonder dat tegen deze beschikking enig rechtsmiddel openstaat.¹³ Ook mag de verzoeker geen nieuw verzoekschrift met hetzelfde voorwerp indienen vooraleer drie maanden sedert de laatste beslissing zijn verstreken (art. 11 van het voorontwerp, voorgesteld art. 61 *quinquies* Sv.). Een verzoek tot het verrichten van een bijkomende onderzoekshandeling kan ook worden geformuleerd in de termijn van minimaal vijftien dagen gedurende dewelke het dossier ter inzage ligt nadat de procureur des Konings zijn eindvordering met het oog op de regeling van de rechtspleging heeft genomen (art. 16 van het voorontwerp, voorgesteld art. 127 Sv.).

De vijfde en laatste krachtlijn die het voorontwerp van wet schraagt, betreft het toezicht door de onderzoeksgerechten op de regelmatigheid van de rechtspleging. In het ontwerp wordt slechts een eerste stap gezet in de richting van een oplossing van dit probleem. Het probleem van de vormverzuimen en vormfouten en de manier waarop deze dienen te worden gesanctioneerd beheerst ongetwijfeld in hoge mate de gerechtelijke actualiteit. Een volledige herziening van het systeem van de nietigheden dient te gebeuren in het kader van een globale hervorming van het Wetboek van Strafvordering. In het voorontwerp van wet, dat zoals gezegd slechts punctuele hervormingen wenst voor te stellen, werd dan ook een poging ondernomen om in het kader van de actuele wettelijke regeling en met inachtneming van de geldende basisbeginselen van de strafrechtspleging de onderzoeksgerechten de bevoegdheid te verlenen om onder bepaalde omstandigheden te oordelen over de regelmatigheid van het bewijs en enkele andere onderdelen van de rechtspleging. Deze voorstellen hebben de meest kritische bedenkingen uitgelokt doch er bestaat wel overeenstemming over het feit dat een hervorming vereist is.

De fundamentele bedoeling van het ontwerp bestaat eruit het vooronderzoek zoveel mogelijk te zuiveren van nietigheden en onregelmatigheden vooraleer de zaak voor het vonnisgerecht komt, met andere woorden ten laatste bij de regeling van de rechtspleging. In dit verband dient rekening te worden gehouden met twee arresten van het Arbitragehof van 1 december 1994 en 2 maart 1995¹⁴, waar de desbetreffende problematiek wordt benaderd vanuit de optiek van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel en het recht op hoger beroep tegen beschikkingen van de raadkamer inzake de regeling van de rechtspleging. Het lijdt geen twijfel dat de onder-

13. Opnieuw is het niet uitgesloten dat een weigering om een onderzoeksdaad uit te voeren door de vonnisrechter zou kunnen beschouwd worden als een schending van het recht van verdediging van de verdachte.

14. Arrest nr. 82/94 van 1 december 1994, *R.W.*, 1994-95, 1224-1227 en arrest nr. 22/95 van 2 maart 1995, *J.T.*, 1995, 364-366. In de hierna weergegeven tekst van het voorontwerp zijn overigens enkele textuele aanvullingen verwerkt die door de Commissie achteraf ingevolge de rechtspraak van het Arbitragehof werden toegevoegd.

Ondertussen werden door de Commissie tevens nota's opgesteld met betrekking tot de verjaring van de burgerlijke vordering voortvloeiend uit een misdrijf, de algemene beginselen van de strafrechtspleging, de politie, de rechten van de verdediging, de georganiseerde criminaliteit, de nietigheden e.d.m.

zoeksgerechten in de huidige stand van de wetgeving niet bevoegd zijn om te oordelen over regelmatigheid van bepaalde bewijselementen. Hoogstens kunnen zij verklaren in het kader van de handhaving van de voorlopige hechtenis en de regeling van de rechtspleging geen rekening te houden met elementen die op een onregelmatige wijze zouden zijn verworven. Verder reikt hun bevoegdheid ter zake niet.

Het voorgestelde voorontwerp beoogt aan deze toestand te verhelpen door op een facultatieve wijze aan de onderzoeksgerechten ter zake meer bevoegdheden te verlenen. Vooreerst bepaalt het voorontwerp dat de kamer van inbeschuldigingstelling tijdens het gerechtelijk onderzoek ambtshalve, op vordering van de procureur-generaal of op verzoek van de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij toezicht kan uitoefenen op de lopende procedure. Ten tweede wordt door het voorontwerp voor de inverdenkinggestelde een recht van hoger beroep geopend tegen de verwijzingsbeschikking van de raadkamer ingeval van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden die een handeling van het gerechtelijk onderzoek, de bewijsverkrijging of de verwijzingsbeschikking zelf aantasten. Hetzelfde geldt indien een grond van onontvankelijkheid of verval van de strafvordering wordt ingeroepen (b.v. verjaring). In navolging van de hoger vermelde arresten van het Arbitragehof blijft dit recht van hoger beroep uitgesloten wanneer enkel het bestaan van de bezwaren wordt aangevochten. Ook de betwistingen met betrekking tot de bewijswaardering blijven onverkort tot het domein van de vonnisgerechten behoren (art. 21 van het voorontwerp, voorgesteld art. 135 Sv.). Bij dit alles is ook in de mogelijkheid voorzien om onmiddellijk een voorziening in cassatie in te stellen tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat bij de regeling van de rechtspleging beslist over de aangevoerde middelen met betrekking tot de regelmatigheid van de rechtspleging. Ook dit voorstel kadert in de bedoeling om de discussie betreffende de nietigheden in dit stadium in de mate van het mogelijke af te werken. De door de inverdenkinggestelde opgeworpen middelen kunnen – indien op grond hiervan hoger beroep wordt ingesteld – nadien niet meer worden opgeworpen voor de vonnisrechter.

De door de Commissie in het voorgestelde artikel 135 Sv. aangenomen optie is niet vanzelfsprekend en heeft dan ook tot veel discussie aanleiding gegeven. Niet iedereen was het volledig met deze wending eens. Toch gaat het hier slechts om een voorstel van punctuele hervorming en zal bij de bespreking van een voorstel tot hervorming ten gronde een definitieve keuze moeten gemaakt worden. Indien op de ingeslagen weg verder wordt gegaan, zal een oplossing moeten worden gezocht voor het door sommigen geuite bezwaar dat hierbij achter gesloten deuren soms uitspraak zal gedaan worden over fundamentele aangelegenheden (b.v. fouten in de opsporing) waaromtrent de burger het recht heeft via de pers de volledige waarheid te kennen. Tegelijk dient men zich bewust te zijn van het feit dat een ideale oplossing, die iedereen evenzeer tevreden stelt, niet bestaat. Er zullen immers onvermijdelijk fundamentele keuzen moeten worden gemaakt.

Op de door de Commissie Strafprocesrecht gedane voorstellen wordt in dit nummer gereageerd. Niet alleen werd contact gezocht met de sprekers op het colloquium van mei 1994, tevens werd ernaar gestreefd een vertegenwoordiger van elke groep van strafrechtsbeoefenaars en de wetenschappelijke wereld aan het woord te laten. Hierna kan de lezer dan ook de commentaren terugvinden van se-

nator ERDMAN, professor VERSTRAETEN, de heren BOURDOUX en LYBAERT, officieren bij de rijkswacht en docenten aan de Koninklijke Rijkswachtschool en de heer MOYERSON, onderzoeksrechter. Jammer genoeg verkeerde de heer HUBIN, arbeidsauditeur, die aangezocht was een reactie namens het openbaar ministerie te schrijven, in extremis in de onmogelijkheid dit te doen.

Moge dit themanummer allen die begaan zijn met de toekomst van de strafrechtspleging inspiratie verlenen om dit noodzakelijke werk tot een goed einde te brengen.

Gent, 8 maart 1996
Philip TRAEST*

* Docent Universiteit Gent; advocaat.

Voorontwerp van wet

Voorontwerp van wet tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek

Artikel 1

In artikel 9 van het Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wetten van 10 juli 1967, van 10 oktober 1967, van 11 februari 1986 en van 3 augustus 1992, worden de woorden 'en door de onderzoeksrechters' geschrapt.

Art. 2

Lid 2 artikel 23 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 27 maart 1969, wordt vervangen door een nieuw lid luidende als volgt: 'De procureur des Konings die binnen deze bevoegdheid inzake misdrijven optreedt, kan buiten zijn arrondissement alle handelingen verrichten of gelasten die tot zijn bevoegdheid behoren op het gebied van opsporing of gerechtelijk onderzoek. Hij stelt de procureur des Konings van het arrondissement waar de handeling verricht moet worden hiervan in kennis'.

Art. 3

In hetzelfde Wetboek wordt in hoofdstuk IV van boek I een afdeling 1bis ingevoegd, die de artikelen 28bis tot 28sexies bevat, luidende als volgt:

'Afdeling 1bis. Het opsporingsonderzoek

Artikel 28bis

Het opsporingsonderzoek is het geheel van de handelingen die ertoe strekken de misdrijven, hun daders en de bewijzen ervan op te sporen en de gegevens te verzamelen die dienstig zijn voor de uitoefening van de strafvordering.

Het wordt gevoerd onder leiding van de procureur des Konings of, in de materies die tot zijn bevoegdheid behoren, van de arbeidsauditeur.

Artikel 28ter

De procureur des Konings en de officieren en agenten van gerechtelijke politie hebben een algemene opsporingsplicht en een algemeen opsporingsrecht.

Behoudens de wettelijke uitzonderingen, mogen de opsporingshandelingen geen enkele dwangmaatregel inhouden en geen inbreuk ma-

ken op de individuele rechten en vrijheden. Deze handelingen kunnen evenwel de inbeslagneming van de zaken vermeld in artikel 35 inhouden.

Artikel 28quater

Het openbaar ministerie oordeelt of het opportuun is te vervolgen.

Het oefent de strafvordering uit op de wijze door de wet bepaald.

De opsporingsbevoegdheid van de procureur des Konings blijft bestaan nadat de strafvordering is ingesteld. Deze bevoegdheid houdt evenwel op te bestaan voor de feiten waarvoor de onderzoeksrechter geadieerd wordt wanneer het opsporingsonderzoek inbreuk zou maken op de bevoegdheid van deze laatste.

Artikel 28quinquies

§ 1. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het opsporingsonderzoek geheim.

§ 2. Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten, overhandigt of stuurt het openbaar ministerie of elke politiedienst die een persoon ondervraagd heeft, aan deze persoon, op zijn verzoek, onmiddellijk of binnen de maand, een kosteloze kopie van het procesverbaal van zijn verhoor.

Evenwel, in geval van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden kan het openbaar ministerie het tijdstip van deze mededeling uitstellen voor een termijn van maximaal zes maanden.

§ 3. Iedere persoon die ondervraagd wordt, mag gebruik maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld. Hij mag, tijdens de ondervraging of later, eisen dat deze documenten bij het proces-verbaal van het verhoor worden gevoegd of ter griffie worden neergelegd.

§ 4. Iedere persoon die beroepshalve wordt geroepen zijn medewerking te verlenen aan het opsporingsonderzoek, is gebonden door het geheim. Degene die dit geheim schendt, wordt gestraft met de straffen voorzien in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 5. Het openbaar ministerie kan evenwel aan de pers gegevens verstrekken mits de rechten van de verdediging en het privé-leven worden geëerbiedigd.

Artikel 28sexies

§ 1. Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten, kan iedere persoon die geschaad

wordt door een opsporingshandeling met betrekking tot zijn goederen, aan de procureur des Konings de opheffing ervan vragen.

§ 2. Het verzoekschrift wordt gemotiveerd en houdt keuze van woonplaats in. Het wordt ingediend bij de secretaris van het parket en wordt ingeschreven in een hiertoe bestemd register.

De procureur des Konings doet uitspraak binnen vijftien dagen na de indiening van het verzoekschrift.

De gemotiveerde beslissing wordt ter kennis gebracht van de verzoeker.

§ 3. De procureur des Konings kan het verzoek afwijzen indien hij van oordeel is dat de handeling noodzakelijk is voor het onderzoek, indien door de opheffing van de handeling de rechten van partijen of van derden in het gedrang komen, indien de opheffing van de handeling een gevaar zou opleveren voor personen of goederen, of wanneer de wet in de teruggave of de verbeurdverklaring van de betrokken goederen voorziet.

§ 4. Ingeval van afwijzing kan de kamer van inbeschuldigingstelling geadieerd worden binnen vijftien dagen na de kennisgeving van de beslissing aan de verzoeker.

De kamer van inbeschuldigingstelling wordt geadieerd door een verklaring gedaan op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en ingeschreven in een hiertoe bestemd register.

§ 5. Indien de procureur des Konings geen beslissing heeft genomen binnen de bij paragraaf 2, lid 2 bepaalde termijn, kan de verzoeker bij verzoekschrift de kamer van inbeschuldigingstelling adiëren. Het verzoekschrift wordt ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en wordt ingeschreven in een hiertoe bestemd register.

§ 6. De procureur des Konings maakt de stukken over aan de procureur-generaal.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak binnen vijftien dagen na de in de vorige paragraaf bepaalde verklaring. Deze termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitstel verleend op vraag van de verzoeker of van zijn raadsman.

De griffier stelt de verzoeker en zijn raadsman per telefax of aangetekende brief, ten laatste vierentwintig uur op voorhand, in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal, de verzoeker en zijn raadsman worden gehoord.

De verzoeker die in het ongelijk wordt gesteld, kan veroordeeld worden tot de kosten.

§ 7. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp indienen vooraleer een ter-

mijn van drie maanden, te rekenen vanaf de laatste beslissing, verstreken is.'

Art. 4

In artikel 47 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, worden de woorden 'vordert hij' vervangen door de woorden 'kan hij vorderen'.

Art. 5

Afdeling 1 van hoofdstuk VI van hetzelfde Wetboek, houdende de door de wet van 10 juli 1967 opgeheven artikelen 55 tot 58, wordt vervangen door de volgende bepalingen:

'Afdeling 1: Het gerechtelijk onderzoek

Artikel 55

Het gerechtelijk onderzoek is het geheel van de handelingen die ertoe strekken de daders van misdrijven op te sporen, de bewijzen te verzamelen en de maatregelen te nemen die de rechtscolleges moeten toelaten met kennis van zaken uitspraak te doen.

Het wordt gevoerd onder leiding van de onderzoeksrechter.

Artikel 56

De onderzoeksrechter draagt de verantwoordelijkheid voor het gerechtelijk onderzoek dat zowel à charge als à décharge wordt gevoerd.

Hij waakt over de wettelijkheid en de loyaliteit van de bewijsmiddelen.

Hij mag zelf de handelingen verrichten die behoren tot de gerechtelijke politie, het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek.

Hij beslist of het noodzakelijk is dwang te gebruiken of inbreuk te maken op de individuele rechten en vrijheden.

Wanneer hij in de loop van een gerechtelijk onderzoek feiten ontdekt die een misdaad of een wanbedrijf kunnen uitmaken waarvoor hij niet geadieerd werd, stelt hij de procureur des Konings hiervan onmiddellijk in kennis.

Artikel 57

§ 1. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het gerechtelijk onderzoek geheim.

§ 2. Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten, overhandigt of stuurt de onderzoeksrechter en elke politiedienst die een persoon ondervraagd heeft, aan deze persoon, op zijn verzoek, onmiddellijk of binnen de maand, een

kosteloze kopie van het proces-verbaal van zijn verhoor.

Evenwel, in geval van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden kan de onderzoeksrechter het tijdstip van deze mededeling uitstellen, voor een termijn van maximaal zes maanden.

§ 3. Iedere persoon die ondervraagd wordt, mag gebruik maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld. Hij mag, tijdens de ondervraging of later, eisen dat deze documenten bij het proces-verbaal van verhoor worden gevoegd of ter griffie worden neergelegd.

§ 4. Iedere persoon die beroepshalve wordt geroepen zijn medewerking te verlenen aan het onderzoek is gebonden door het geheim. Degene die dit geheim schendt, wordt gestraft met de straffen voorzien in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 5. Het openbaar ministerie kan evenwel, met instemming van de onderzoeksrechter, aan de pers gegevens verstrekken mits de rechten van de verdediging en het privé-leven worden geëerbiedigd.

Art. 6

Artikel 59 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, wordt vervangen door de volgende bepaling:

'Artikel 59

In alle gevallen van heterdaad of de gevallen als dusdanig beschouwd, kan de onderzoeksrechter zichzelf adiëren en rechtstreeks de handelingen verrichten die tot de bevoegdheid van de procureur des Konings behoren.

De onderzoeksrechter stelt onmiddellijk de procureur des Konings in kennis om hem toe te laten de vorderingen te nemen die hij nuttig acht.'

Art. 7

In artikel 61 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, wordt de tweede zin van het eerste lid opgeheven.

Art. 8

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 61bis ingevoegd luidende als volgt:

'Artikel 61bis

De onderzoeksrechter gaat over tot de in verdenkingstelling van elke persoon tegen wie ernstige

aanwijzingen van schuld bestaan. Deze in verdenkingstelling vindt plaats ter gelegenheid van een verhoor of door kennisgeving aan de betrokkene.

Wordt gelijkgesteld met de in verdenkinggestelde, elke persoon tegen wie de strafvordering wordt ingesteld'.

Art. 9

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 61ter ingevoegd luidende als volgt:

'Artikel 61ter

§ 1. De niet aangehouden in verdenkinggestelde en de burgerlijke partij kunnen de onderzoeksrechter verzoeken het dossier in te zien.

§ 2. Het verzoekschrift houdt keuze van woonplaats in. Het wordt ingediend bij de griffie ten vroegste één maand na de in verdenkingstelling of de burgerlijke partijstelling. Het wordt ingeschreven in een hiertoe bestemd register.

De onderzoeksrechter doet uitspraak binnen één maand na de indiening van het verzoekschrift.

De beschikking wordt medegedeeld aan de procureur des Konings en ter kennis gebracht van de verzoeker.

§ 3. De onderzoeksrechter kan de inzage van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het onderzoek dit vereisen of indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen.

§ 4. Ingeval het verzoek wordt ingewilligd, wordt het dossier binnen een termijn van twee maanden na de indiening van het verzoekschrift, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en zijn raadsman. De griffier brengt de verzoeker en zijn raadsman per telefax of aangetekende brief ter kennis wanneer het dossier kan worden ingezien.

§ 5. Tegen de bij dit artikel bepaalde beschikking staat geen rechtsmiddel open.

§ 6. Indien de onderzoeksrechter geen uitspraak heeft gedaan binnen de bij paragraaf 2, lid 2 bepaalde termijn, kan de verzoeker de kamer van inbeschuldigingstelling adiëren, overeenkomstig artikel 136quater.

§ 7. De verzoeker mag geen nieuw verzoekschrift indienen vooraleer een termijn van drie maanden verstreken is, te rekenen vanaf de dag van de indiening van het vorige verzoekschrift.'

Art. 10

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 61^{quater} ingevoegd, luidende als volgt:

'Artikel 61^{quater}

§ 1. Iedere persoon die geschaad wordt door een onderzoekshandeling met betrekking tot zijn goederen, kan aan de onderzoeksrechter de opheffing ervan vragen.

§ 2. Het verzoekschrift wordt gemotiveerd en houdt keuze van woonplaats in. Het wordt ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en ingeschreven in een hiertoe bestemd register. De griffier maakt hiervan onverwijld een kopie over aan de procureur des Konings. Deze neemt de vorderingen die hij nuttig acht.

De onderzoeksrechter doet uitspraak binnen vijftien dagen na de indiening van het verzoekschrift.

De beschikking wordt medegedeeld aan de procureur des Konings en ter kennis gebracht van de verzoeker.

§ 3. De onderzoeksrechter kan het verzoek afwijzen, indien hij van oordeel is dat de maatregel noodzakelijk is voor het onderzoek, indien door de opheffing van de handeling de rechten van partijen of van derden in het gedrang komen, indien de opheffing van de handeling een gevaar zou opleveren voor personen of goederen, of wanneer de wet in de verbeurdverklaring of de teruggave van de betrokken goederen voorziet.

§ 4. Ingeval het verzoek wordt ingewilligd, kan de onderzoeksrechter de voorlopige tenuitvoerlegging van de beslissing uitspreken wanneer elke vertraging zou leiden tot een onherstelbaar nadeel.

§ 5. De procureur des Konings en de verzoeker kunnen hoger beroep instellen tegen de beschikking van de onderzoeksrechter binnen een termijn van vijftien dagen. Deze termijn loopt ten aanzien van de procureur des Konings te rekenen vanaf de dag waarop de beschikking hem medegedeeld wordt, en ten aanzien van de verzoeker vanaf de dag waarop deze hem ter kennis wordt gebracht.

Het hoger beroep wordt ingesteld door een verklaring ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De procureur des Konings maakt de stukken over aan de procureur-generaal.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak binnen vijftien dagen na de verklaring. Deze termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitstel verleend op vraag van de verzoeker of van zijn raadsman.

De griffier stelt de verzoeker en zijn raadsman per telefax of aangetekende brief, ten laatste vierentwintig uur op voorhand, in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal, de verzoeker en zijn raadsman worden gehoord.

Het hoger beroep heeft opschortende werking, tenzij de voorlopige tenuitvoerlegging werd bevolen.

De verzoeker die in het ongelijk wordt gesteld kan worden veroordeeld tot de kosten.

§ 6. Indien de onderzoeksrechter geen uitspraak heeft gedaan binnen de bij paragraaf 2, lid 2 bepaalde termijn, kan de verzoeker de kamer van inbeschuldigingstelling adiëren. Het verzoekschrift wordt ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en wordt ingeschreven in een hiertoe bestemd register. De procedure gebeurt overeenkomstig paragraaf 5, leden 3 tot 6.

§ 7. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp indienen vooraleer een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf de laatste beslissing, verstreken is'.

Art. 11

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 61^{quinquies} ingevoegd, luidende als volgt:

'Artikel 61^{quinquies}

§ 1. De inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij kunnen de onderzoeksrechter verzoeken een bijkomende onderzoekshandeling te verrichten.

§ 2. Het verzoekschrift wordt gemotiveerd en houdt keuze van woonplaats in. Het wordt ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en ingeschreven in een hiertoe bestemd register. De griffier maakt hiervan onverwijld een kopie over aan de procureur des Konings. Deze brengt de onderzoeksrechter op de hoogte van de vorderingen die hij nuttig acht.

De onderzoeksrechter doet uitspraak binnen de maand na de indiening van het verzoekschrift.

De beschikking wordt medegedeeld aan de procureur des Konings en ter kennis gebracht van de verzoeker.

§ 3. De onderzoeksrechter kan dit verzoek afwijzen indien hij de maatregel niet noodzakelijk acht voor de waarheidsvinding of indien hij deze maatregel op dat ogenblik nadelig acht voor het onderzoek.

§ 4. Tegen de beschikking van de onderzoeksrechter staat geen rechtsmiddel open.

§ 5. Indien de onderzoeksrechter zich niet heeft uitgesproken binnen de bij paragraaf 2, lid 2 bepaalde termijn na de indiening van het verzoekschrift, kan de verzoeker de kamer van inbesluidigingstelling adiëren overeenkomstig artikel 136quater.

§ 6. De verzoeker mag geen verzoekschrift indienen met hetzelfde voorwerp vooraleer een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf de laatste beslissing, verstreken is.'

Art. 12

In artikel 62bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door artikel 2 van de wet van 27 maart 1962, wordt het tweede lid vervangen door het volgende lid:

'De onderzoeksrechter die binnen deze bevoegdheid inzake misdrijven optreedt, kan buiten zijn arrondissement alle handelingen verrichten of gelasten die tot zijn bevoegdheid behoren op het gebied van gerechtelijke politie, opsporing of gerechtelijk onderzoek. Hij stelt de procureur des Konings van het arrondissement waar de handeling verricht moet worden hiervan in kennis.'

Art. 13

In artikel 64 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, worden de woorden 'worden door hem samen met zijn vordering aan de onderzoeksrechter doorgegeven:' vervangen door de woorden 'kunnen door hem samen met zijn vordering aan de onderzoeksrechter worden doorgegeven.'

Art. 14

Artikel 89bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door artikel 43 van de wet van 20 juli 1990, wordt vervangen door de volgende bepaling:

'De onderzoeksrechter kan opdracht geven tot huiszoeking en inbeslagneming aan een officier van gerechtelijke politie van zijn arrondissement of van het arrondissement waar de handelingen moeten plaatshebben. Wanneer de onderzoeksrechter optreedt op vordering van een onderzoeksrechter van een ander arrondissement, kan hij opdracht geven aan een officier van gerechtelijke politie van dat ander arrondissement.

Hij geeft die opdracht bij gemotiveerde beschikking en enkel wanneer het noodzakelijk is.

Het is verboden de opdracht over te dragen.'

Art. 15

Artikel 90bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door artikel 44 van de wet van 20 juli 1990, wordt vervangen door de volgende bepaling:

'Buiten de gevallen van heterdaad en de gevallen als dusdanig beschouwd, en behoudens schriftelijke toestemming van de meerderjarige persoon kan een onderzoek aan het lichaam enkel bevolen worden door de onderzoeksrechter en door de rechtbank of het hof die van de misdaad of het wanbedrijf kennis neemt.

De verdachte kan op eigen kosten het onderzoek waaraan hij onderworpen wordt, laten bijwonen door een geneesheer van zijn keuze.

Het slachtoffer kan het onderzoek waaraan hij onderworpen wordt, laten bijwonen door een geneesheer van zijn keuze, wiens erelonen worden aangerekend in de gerechtskosten.'

Art. 16

Artikel 127 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven en door de volgende bepaling vervangen:

'Artikel 127.

'Wanneer de onderzoeksrechter oordeelt dat zijn onderzoek voltooid is, maakt hij de stukken over aan de procureur des Konings.

Indien de procureur des Konings geen andere onderzoeksdaden vordert, vordert hij de regeling van de rechtspleging door de raadkamer.

De griffier van de raadkamer deelt de inverdenkinggestelde, de burgerlijke partij en hun raadslieden mee dat het dossier in origineel of in kopie neergelegd is ter griffie gedurende ten minste vijftien dagen, dat ze er inzage van kunnen hebben en er kopie van kunnen opvragen.

Binnen deze termijn kunnen de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij de onderzoeksrechter overeenkomstig artikel 61quinquies verzoeken bijkomende onderzoekshandelingen te stellen.

Deze termijn wordt herleid tot drie dagen indien één van de inverdenkinggestelden zich in voorlopige hechtenis bevindt.

Wanneer het onderzoek volledig is, laat de raadkamer, ten minste tien dagen op voorhand in een hiertoe bestemd register ter griffie melding maken van plaats, dag en uur van verschijning. De termijn wordt herleid tot drie dagen indien één van de inverdenkinggestelden zich in voorlopige hechtenis bevindt. De griffier stelt de inverdenkinggestelde, de burgerlijke partij en hun raadslieden hiervan in kennis per telefax of aangetekende brief.

De raadkamer doet uitspraak op verslag van de onderzoeksrechter na de procureur des Konings, de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde gehoord te hebben. De partijen kunnen bijgestaan of vertegenwoordigd worden door een raadsman.

De raadkamer kan evenwel de persoonlijke verschijning van de partijen bevelen. Tegen deze beschikking staat geen rechtsmiddel open.

Zij wordt betekend aan de desbetreffende partij op vordering van de procureur des Konings en brengt dagvaarding mee te verschijnen op de vastgestelde datum. Als deze partij niet verschijnt, wordt uitspraak gedaan bij verstek.'

Art. 17

Artikel 128 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

'Indien de raadkamer van oordeel is dat het feit noch een misdaad, noch een wanbedrijf, noch een overtreding oplevert, of dat tegen de inverdenkinggestelde generlei bezwaar bestaat, verklaart zij dat er geen reden is tot vervolging.'

Art. 18

In artikel 129 van hetzelfde Wetboek worden de woorden 'Indien zij van oordeel zijn' vervangen door de woorden 'Indien zij van oordeel is'.

Art. 19

In de Nederlandse versie van artikel 130 van hetzelfde Wetboek wordt het woord 'verdachte' vervangen door het woord 'inverdenkinggestelde'.

Art. 20

In artikel 133, lid 1, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden 'Indien de rechters of een van hen, op verslag van de onderzoeksrechter gedaan aan de raadkamer, van oordeel zijn dat het feit strafbaar is met criminele straffen en dat de tenlastelegging tegen de verdachte voldoende grond is' vervangen door de woorden 'Indien de raadkamer, op verslag van de onderzoeksrechter, van oordeel is dat het feit strafbaar is met criminele straffen en dat de tenlastelegging tegen de inverdenkinggestelde voldoende grond is'.

Art. 21

Artikel 135 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wetten van 6 maart 1963, van 10

juli 1967 en van 20 juli 1990, wordt vervangen door de volgende bepaling:

'Artikel 135

De beschikkingen van de raadkamer inzake de regeling der rechtspleging worden op vaste datum gewezen.

Het openbaar ministerie en de burgerlijke partij kunnen hoger beroep instellen tegen alle beschikkingen van de raadkamer.

Bovendien kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikkingen bepaald in de artikelen 129 en 130 ingeval van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden die een aantasting uitmaken van:

1° een handeling van het onderzoek,

2° de bewijsverkrijging,

3° of de verwijzingsbeschikking.

De inverdenkinggestelde kan eveneens hoger beroep instellen tegen deze beschikkingen indien er een grond van onontvankelijkheid of van nietigheid van de strafvordering bestaat.

Het hoger beroep bepaald bij het derde lid, ten 1° en ten 2°, is enkel ontvankelijk, indien het middel bij schriftelijke conclusie ingeroepen werd voor de raadkamer. Hetzelfde geldt voor het hoger beroep bepaald bij het vierde lid, behalve wanneer de onontvankelijkheidsgronden of de gronden van uitdoving van de strafvordering slechts ontstonden na de debatten voor de kamer van inbeschuldigingstelling.

De onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden voorzien in het derde lid, die voor de kamer van inbeschuldigingstelling werden opgeworpen, kunnen niet meer opgeworpen worden voor de rechter ten gronde, behoudens de middelen die verband houden met de bewijswaardering. Hetzelfde geldt voor de in lid 4 bedoelde onontvankelijkheidsgronden of gronden van uitdoving van de strafvordering, behalve wanneer ze slechts ontstonden na de debatten voor de kamer van inbeschuldigingstelling.

Wanneer één van de inverdenkinggestelden van zijn vrijheid is beroofd, wordt het hoger beroep ingesteld overeenkomstig artikel 30 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis. In de andere gevallen moet het hoger beroep worden ingesteld binnen vijftien dagen. Deze termijn loopt, ten aanzien van de procureur des Konings en de inverdenkinggestelde vanaf de dag waarop de beschikking is gewezen, en ten aanzien van de burgerlijke partij vanaf de dag van de betekening.

De verklaring van hoger beroep wordt gedaan op de griffie van de rechtbank die de beschikking heeft gewezen.

De procureur des Konings maakt de stukken over aan de procureur-generaal.

De griffier stelt de partijen en hun raadslieden per telefax of aangetekende brief in kennis van plaats, dag en uur van de zitting. Het dossier wordt ten laatste achtenveertig uur voor de zitting ter beschikking gesteld.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak over het hoger beroep, nadat de procureur-generaal, de partijen en hun raadslieden zijn gehoord.

Wanneer de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling een onregelmatigheid, verzuim of nietigheid voorzien in lid 3, of grond van onontvankelijkheid of van nietigheid van de strafvordering voorzien in lid 4 vaststelt, kan zij de nietigheid uitspreken van de handeling die erdoor is aangetast en, als daartoe grond bestaat, van een deel of het geheel van de erop volgende rechtspleging. Na vernietiging worden de stukken uit het dossier verwijderd en neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg'.

Art. 22

In artikel 136 van het Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, worden de woorden 'wordt tot schadevergoeding jegens de verdachte veroordeeld' vervangen door de woorden 'kan ambtshalve tot schadevergoeding jegens de in verdenking gestelde worden veroordeeld'.

Art. 23

Artikel 136bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd door de wet van 20 juli 1990, wordt opgeheven. Dit wordt vervangen door een nieuw hoofdstuk X, houdende de artikelen 136bis tot 136quater, luidende als volgt:

'Hoofdstuk X – Toezicht op het onderzoek door de kamer van inbeschuldigingstelling.

Artikel 136bis

De kamer van inbeschuldigingstelling kan toezicht houden op het verloop van de onderzoeken, verslag vragen over de stand van zaken en kennis nemen van de dossiers. Zij kan één van haar leden machtigen en uitspraak doen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk I van titel II van boek II.

Artikel 136ter

Indien hij oordeelt dat het noodzakelijk is voor het goede verloop van het onderzoek, de wette-

lijkheid of de regelmatigheid van de procedure, neemt de procureur-generaal voor de kamer van inbeschuldigingstelling de vorderingen die hij nuttig acht.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan, zelfs ambtshalve, de bij de artikelen 136bis en 235 bepaalde maatregelen nemen.

De procureur-generaal wordt gehoord.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan de onderzoeksrechter in zijn verslag horen. Zij kan eveneens de burgerlijke partij, de inverdenking gestelde en hun raadslieden horen, na kennisgeving die hen door de griffier ten laatste vierentwintig uur voor de zitting per telefax of aangetekende brief wordt gedaan.

Artikel 136quater

In de gevallen bepaald bij de artikelen 61ter, § 6, en 61quinquies, § 5, is de kamer van inbeschuldigingstelling geadieerd door een gemotiveerd verzoekschrift gericht tot de griffie van het hof van beroep door de inverdenking gestelde of de burgerlijke partij.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan, zelfs ambtshalve, de bij de artikelen 136bis en 235 bepaalde maatregelen nemen.

De procureur-generaal, de verzoeker en zijn raadsman worden gehoord.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak binnen de maand na de indiening van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en zijn raadsman, per telefax of aangetekende brief, ten laatste achtenveertig uur op voorhand, in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan eveneens de onderzoeksrechter in zijn verslag horen'.

Art. 24

Artikel 235 van hetzelfde Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 10 juli 1967, wordt aangevuld met de volgende leden:

'Bovendien kan de kamer van inbeschuldigingstelling bij de regeling der rechtspleging ambtshalve de regelmatigheid van de procedures die haar zijn voorgelegd onderzoeken, na het openbaar ministerie en de partijen daarvan verwittigd te hebben.

Wanneer zij een nietigheidsgrond vaststelt, handelt zij overeenkomstig artikel 135, laatste lid.

De kamer van inbeschuldigingstelling handelt op dezelfde wijze op vordering van het openbaar

ministerie of op gemotiveerd verzoek van één van de partijen.

De in artikel 135, lid 3 bedoelde onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden die door de kamer van inbeschuldigingstelling werden onderzocht, kunnen niet meer opgeworpen worden voor de rechter ten gronde, behoudens de middelen die verband houden met de bewijswaardering. Hetzelfde geldt voor de in artikel 135, lid 4 bedoelde onontvankelijkheidsgronden of gronden van uitdoving van de strafvordering, behalve wanneer ze slechts ontstonden na de debatten voor de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze bepaling is enkel van toepassing indien de partijen werden uitgenodigd om deel te nemen aan de debatten.'

Art. 25

In artikel 279 van hetzelfde Wetboek worden de woorden 'zelfs de onderzoeksrechters', geschrapt.

Art. 26

In artikel 280 van hetzelfde Wetboek worden de woorden 'en de onderzoeksrechters' geschrapt.

Art. 27

In artikel 296 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd door de wetten van 10 oktober 1967 en van 15 juni 1981, worden de woorden 'en dat zijn verklaring na het verstrijken van die termijn niet meer ontvankelijk is' geschrapt.

Art. 28

Artikel 299, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld als volgt:

'4°. Wanneer er onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden zijn die een aantasting uitmaken van:

- 1° een handeling van het onderzoek,
- 2° de bewijsverkrijging,
- 3° of het verwijzingsarrest;

5°. Wanneer een grond van onontvankelijkheid of van nietigheid van de strafvordering bestaat.'

Art. 29

Artikel 416, tweede lid van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgende lid:

'Het vorige lid is niet van toepassing op arresten of vonnissen inzake bevoegdheid of in toepassing van de artikelen 135 en 235, noch op de gevallen bedoeld in artikel 299.'

Art. 30

In artikel 94 van het Gerechtelijk Wetboek worden de woorden 'kan bestaan' vervangen door het woord 'bestaat'.

Art. 31

In artikel 402 van hetzelfde Wetboek worden de woorden, 'de onderzoeksrechters' geschrapt.

Art. 32

Artikel XV van de wet van 25 oktober 1919 tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken wordt opgeheven.

Art. 33

In artikel 27, § 1, 3° van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, wordt een c) toegevoegd, luidende als volgt:

'c) tijdens het geding voor de kamer van inbeschuldigingstelling voorzien in de artikelen 135 en 235 van het Wetboek van Strafvordering;'

Art. 34

In artikel 30, § 4, van dezelfde wet, wordt een lid toegevoegd luidende als volgt:

'Wanneer, bij toepassing van de artikelen 135 en 235 van het Wetboek van Strafvordering, de kamer van inbeschuldigingstelling een onderzoeksmagistraat adieert en de inverdenkinggestelde van zijn vrijheid is beroofd, doet de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak over de voorlopige hechtenis in een afzonderlijk arrest dat, in geval van handhaving van de voorlopige hechtenis, geldt als titel van vrijheidsberoving voor één maand.'

Art. 35

Artikel 4, § 1, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, wordt vervangen als volgt:

'A) In lid 1, worden de woorden 'in de eerste twee leden van het enig artikel, nr. XV, van de wet van 25 oktober 1919, gewijzigd bij het eerste artikel van de wet 22 juli 1927.' vervangen door

'in artikel 127 van het Wetboek van Strafvordering.'

B) In lid 3, worden de woorden *'het enige artikel, nr. XV, van de wet van 25 oktober 1919,*

gewijzigd bij het eerste artikel van de wet 22 juli 1927, maar, in afwijking van de eerste twee leden van deze bepaling' vervangen door *'artikel 127 van het Wetboek van Strafvordering'*.